

Η ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΙΣ ΤΩΝ ΠΕΔΙΑΩΝ ΤΟΥ ΚΑΤΩ ΑΧΕΛΩΟΥ

Συμπεράσματα τῆς ἐν τῷ Τ.Ε.Ε. συζητήσεως

Ἡ ὁλοκληρωτικὴ ἀξιοποίησις τῶν δυνατοτήτων τοῦ ποταμοῦ Ἀχελώου ἀποτελεῖ ἐπιτακτικὸν αἶτημα τῆς χώρας, ἡ ὁποία ἔχει ἀποκτήσει ἤδη πλήρη συνείδησιν τῆς πολλαπλῆς καὶ σοβαρᾶς ὠφελιμότητος, ἥτις θὰ προκύψῃ ὑπὲρ τῆς Ἑθνικῆς οἰκονομίας ἐκ τῆς ἀξιοποιήσεως ταύτης.

Αἱ δυνατότητες τοῦ Ἀχελώου ἐπεσημάνθησαν διερευνηθεῖσαι εὐρύτερον ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς Κατοχῆς παρὰ τῶν ἐργαζομένων κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην Ἐπιτροπῶν εἰς τὸ Τεχνικὸν Ἐπιμελητήριον. Αὗται συνεστήθησαν διὰ τὴν μελέτην ὅλων τῶν δυνατοτήτων τῆς χώρας καὶ ἀξιοποιήσεως αὐτῶν, μετὰ τὴν ὡς βεβαίαν θεωρουμένην ἀπελευθέρωσιν καὶ νίκην τῆς παρατάξεως ἐν ἣ ἡ Ἑλλάς, διὰ τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἔργων ἐκείνων τὰ ὅποια θὰ συνέβαλλον εἰς τὴν εὐημερίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ διὰ τῆς ἀνυψώσεως τοῦ βιοτικοῦ του ἐπιπέδου.

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς χώρας ἐπανειλημμέναι μελέται, ἐκπονηθεῖσαι παρὰ ξένων Ὁργανισμῶν καὶ Τεχνικῶν Οἴκων, ἐπεβεβαίωσαν ὅσον ἀφορᾷ καὶ τὸν Ἀχελῶον τὰ συμπεράσματα τῶν Ἑλλήνων Μηχανικῶν καὶ τόσον, ὥστε σήμερον εὐρισκόμεθα ἐνώπιον τῶν ὀριστικῶν πλέον μελετῶν καὶ τῶν πρὸς κατασκευὴν ἢ κατασκευαζομένων ἤδη ἔργων.

Τὸ καταρτισθὲν τὴν ἄνοιξιν 1953 πρόγραμμα τεχνικοοικονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας πενταετοῦς διάρκειας καὶ συνολικοῦ ὕψους 220 ἑκατομμυρίων δολλαρίων, περιλαμβάνει μεταξύ ἄλλων καὶ τὸν Ἀχελῶον, τόσον ἀπὸ ἀπόψεως ἐνεργειακῆς ἐκμεταλλεύσεως, ὅσον καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ἐγγείου βελτιώσεως σημαντικῆς ἐκτάσεως γεωργικῶν

περιοχῶν. Διότι τὸ ἔργον "Ἀχελῷος" χαρακτηρίζεται ὡς ἓν τῶν πλέον παραγωγικῶν ἔργων τῆς χώρας, ὡς δυνάμενον νὰ ικανοποιήσῃ δύο συγχρόνως σκοπούς. Τὴν παραγωγὴν ἡλεκτρικῆς ἐνεργείας καὶ τὴν ἐν συνεχείᾳ ἄρδευσιν σημαντικῶν γεωργικῶν περιοχῶν. Εἰς τὴν τελευταίαν περίπτωσιν τὰ ἐκτελεσθησόμενα ἔργα δεόν νὰ ἔχουν τοιαύτην διάταξιν, ὥστε νὰ ἐπιτυγχάνεται γενικωτέρα ἔγγειος βελτίωσις.

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ τὸ Τεχνικὸν Ἐπιμελητήριον, ἐπωφελοῦμενον τῆς εὐκαιρίας, θεωρεῖ σκόπιμον νὰ ἄρῃ κρατοῦσαν παρεξήγησιν, ὅτι ὁ Ἀχελῷος εἶναι τὸ μοναδικὸν παραγωγικὸν ἔργον τῆς χώρας μεγάλης ὀλκῆς. Μεταξύ τῶν ἔργων τούτων συγκαταλέγεται καὶ ὁ Ἀλιάνκμων, ὑπερέχων μάλιστα, ὡς ὁ ἐπόμενος πίναξ ἀποδεικνύει.

Ποταμός	Ἐγκατεστημένη ἰσχύς εἰς HP.	Ἡλεκτρικὴ ἐνέργεια ἐτησίως εἰς ἑκάστ. KWH.	Ποσοστὸν ἡλεκ. ἐνεργ. πρώτης τάξ. εἰς ἑκ. KWH.	Ἀρδευόμενα ἐκτάσεις εἰς στρέμ.
Ἀλιάνκμων	180.000	1200 με ὑπερ- διετῇ ἐξέλωσιν	1.000	900.000
Ἀχελῷος	180.000	940 με ἐτήσιαν ἐξέλωσιν	365	1500.000

Προγραμματισθείσης τῆς ἀξιοποιήσεως τοῦ Ἀχελῷου, θὰ ἔπρεπεν εὐθύς ἀμέσως καὶ ἀνεξαρτήτως τῶν ὑπαρχουσῶν ἢ μὴ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην οἰκονομικῶν δυνατοτήτων πραγματοποιήσεως τοῦ συνόλου τῶν ἔργων, νὰ ἐπακολουθήσῃ τοῦλάχιστον ἡ τεχνικὴ μελέτη αὐτῶν, τῶν διὰ ταύτην δαπανῶν δυναμένων εὐχερέστατα ν' ἀντιμετωπισθοῦν. Ἡ μελέτη αὕτη θὰ ἔδει νὰ ἦτο ἐκτεταμένη καὶ συνολικὴ, περιλαμβάνουσα τόσον τὸ ἐνεργειακὸν μέρος καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τῶν συντρεχουσῶν λεκανῶν ἀπορροῆς τοῦ ποταμοῦ, ὅσον καὶ τὸ ἐγγειοβελτιωτικόν. Ἡ κατάληξις καὶ τὰ πορίσματα τῆς μελέτης τοῦ ἐνεργειακοῦ μέρους θ' ἀπετέλουν κατὰ φυσικὴν σειρὰν τὴν ἀφετηρίαν τῆς μελέτης τοῦ ἐγγειοβελτιωτικοῦ.

Τοῦτο δὲν ἐγένετο. Ἀντιθέτως, ἀνιβληθείσης δι' ἀπροσδιόρι-

στον χρόνον τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἐνεργειακῶν ἔργων, ὡς ἀπαιτούντων μεγάλα κεφάλαια, σημαντικόν μέρος τῶν ὁποίων εἰς συνάλλαγμα, προωθήθη ἡ κατασκευὴ τῶν ἐγγειοβελτιωτικῶν ἔργων, τὰ ὅποια, ἂν καὶ ἀπῆλθον καὶ ταῦτα σημαντικῆς δαπάνης, αὐταὶ ἐν τούτοις ἦσαν εἰς δρχμᾶς καὶ ἠδύναντο ὡς ἐκ τούτου ν' ἀντιμετωπισθοῦν εὐχερέστερον, κλιμακούμεναι ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν τινῶν.

Διαδικασία θείσης οὕτω τῆς ἐκτελέσεως τοῦ συνόλου τῶν ἔργων, διεσπάρθη, ὡς μὴ ὤφειλε, καὶ ἡ μελέτῃ αὐτῶν. Κατὰ δέ τὸ 1954 ἀνετέθη εἰς τὴν Ἑταιρίαν Τεχνικῶν Μελετῶν καὶ Ἑπιβλέψεων μέ Σύμβουλόν τὴν Ἱταλικὴν Τεχνικὴν Ἑταιρίαν HYDRO ἡ μελέτῃ τῆς ἀξιοποιήσεως τῶν πεδιάδων τοῦ κάτω Ἀχελώου.

Ἡ ἀνάδοχος Ἑταιρία προέβη εἰς τὴν κατάρτισιν γενικῆς προμελέτης, βάσει δέ ταύτης καὶ δι' εἰδικῶν ἐκάστοτε ἐντολῶν τῆς Ὑπηρεσίας, προβαίνει εἰς τὰς μερικωτέρας ὀριστικὰς μελέτας.

Οἱ τεθέντες ἀντικειμενικοὶ σκοποὶ ἦσαν ἡ ἀποστράγγις τῆς κατακλυζομένης πεδιάδος τοῦ Ἀγρινίου, ἡ ἄρδευσις ταύτης καὶ τῶν νοτιοδυτικῶν γεωργικῶν περιοχῶν τοῦ Μεσολογγίου, ὡς καὶ ἡ ἄρδευσις τῶν περὶ τὴν λίμνην τοῦ Ὀζεροῦ ἐκτάσεων. Πρὸς ικανοποίησιν τῶν σκοπῶν τούτων προεβλέφθησαν διάφορα ἔργα, διαταχθέντα παρὰ τοῦ μελετητοῦ εἰς γενικωτέρας γραμμάς, ὡς ἑξῆς:

Ἡ ὑδροληψία θὰ ἐγένετο ἐκ τοῦ Ἀχελώου τῇ βοηθείᾳ τοῦ παρὰ τῆς KNAPPEN μελετηθέντος φράγματος ἐκτροπῆς παρὰ τὴν Σπολάϊταν, περιοχῆς ἐξόδου τοῦ Ἀχελώου εἰς τὴν πεδιάδα Ἀγρινίου. Τὸ φράγμα τοῦτο κατεσκευάσθη ἤδη. Ἐκ τούτου ἀναχωροῦν δύο διώρυγες. Ἡ βορεία κατευθύνεται πρὸς τὴν περιοχὴν Ὀζεροῦ καὶ διακλαδουμένη χρησιμεύει διὰ τὴν ἄρδυσιν τῶν ἐκεῖ περιοχῶν. Ἡ ἀνατολικὴ ἄρδεύει τὴν πεδιάδα Ἀγρινίου καὶ τὰς περὶ τὴν Τριχωνίδα περιοχάς, ἐνουμένη μετὰ ταύτης δι' εἰδικῆς διακλαδώσεως. Διὰ τῆς τελευταίας ταύτης τὰ ὕδατα τοῦ Ἀχελώου ἐκχύνονται κατὰ τὸν χειμῶνα εἰς τὴν Τριχωνίδα, ἡ στάθμη τῆς ὁποίας ὑπερυφθαῖ οὕτω ἀπὸ τοῦ κατωτάτου ὑψομέτρου + 14,50 εἰς τὸ ὅποιον θὰ εὑρίσκηται περὶ τὸ τέλος τοῦ θέρους μέχρι τοῦ ἀνωτάτου ὑψομέτρου + 18,00. Κατ' αὐτόν τὸν τρόπον ἀποθηκεύονται εἰς τὴν Τριχωνίδα περὶ τὰ 350 ἑκατομμύρια μέτρα κυβικά ὕδατος, διὰ νὰ χρησιμοποιηθοῦν πρὸς ἄρδυσιν

κατά τό θέρος. Ἡ ἄρδευσις αὕτη ἐπιτυγχάνεται μέσῃ τῆς ἐτέρας λίμνης τῆς Λυσιμαχίας, ἐπικοινωνούσης μετά τῆς Τριχωνίδος δι' ἐνωτικῆς τάφρου, τῇ βοηθείᾳ σήραγγος, καταληγοῦσης εἰς τόν μυχόν τῆς λιμνοθαλάσσης τοῦ Αἰτωλικοῦ. Τῇ βοηθείᾳ τῆς σήραγγος αὐτῆς τὰ ὕδατα τῆς Λυσιμαχίας ταπεινούνται (ἀνωτάτη στάσις + 14,00, κατωτάτη + 12,00), ὥστε νά ἐπιτευχθῇ καί ἡ ἀποστραγγίσις τῆς εἰς ὑψηλότερα ἐπίπεδα εὐρισκομένης πεδιάδος τοῦ Ἀγρινίου, ὡς καί ἡ ὑποδοχή τῶν ὑδάτων τῶν πλημμυρῶν.

Ἐκ τῆς ἐξόδου τῆς σήραγγος δύο ἀρδευτικά διωρυγες ἀποχύνουν τό ὕδωρ πρὸς ἄρδευσιν τῶν περὶ τό Μεσολόγγιον ἐκτάσεων καί τῶν πρὸς δυσμὰς τούτου περιοχῶν τοῦ Νεοχωρίου.

Αἱ ποσότητες τῶν ὑδάτων, ὡς καί αἱ διατομαί καί τὰ λοιπά στοιχεῖα τῆς σήραγγος καί τῶν διωρυγῶν ἐμελετήθησαν, ὥστε νά εἶναι ἱκανά νά χορηγοῦν ὕδωρ εἰς ἐπαρκεῖς ποσότητας καί εἰς προβλεπομένην ἐν τῇ προμελέτῃ τυχόν μελλοντικὴν ἀποξήρανσιν τῆς λιμνοθαλάσσης τοῦ Μεσολογγίου.

Τό ἐξερχόμενον τῆς σήραγγος ἐπὶ πλεόν τῶν ἀναγκῶν τῶν ἀρδεύσεων ὕδωρ, ὡς καί τό τῶν πλημμυρῶν, προεβλέπετο ἐν τῇ προμελέτῃ νά ἐκχυθῇ εἰς τὴν λιμνοθάλασσαν τοῦ Αἰτωλικοῦ, ἀφοῦ προηγουμένως διέλθῃ ἐκ τῶν στροβίλων μικροῦ ὑδροηλεκτρικοῦ ἐργοστασίου ἐγκατεστημένης ἰσχύος περίπου 3000 KW.

Ὑπὲρ τῆς τοιαύτης διατάξεως ὁ Ἀνάδοχος ὑπογραμμίζει τὴν σύμφωνον πρὸς ταύτην προμελέτη, τῆς ΚΝΑΡΡΕΝ καί τὴν ἐπίσης σύμφωνον γνώμην τοῦ Ἰταλοῦ Συμβούλου του (Ἰταλικὴ Τεχνικὴ Ἑταιρεία μελετῶν HYDRO).

Κατὰ τῆς τοιαύτης διατάξεως ἠγέρθησαν ἀντιρρήσεις, αἵτινες συνοπτικῶς δύνανται νά διατυπωθοῦν ὡς ἑξῆς:

Ιον) Ἡ χρησιμοποίησις τῆς Τριχωνίδος ὡς ταμιευτήρος καί μάλιστα τόσης ποσότητος ὕδατος, δεκτὴ εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν δέον ἀναμετωπίζετο ἡ ἐνεργειακὴ ἀξιοποίησις τοῦ ἀνω Ἀχελώου, εἶναι πλέον σήμερον περιττὴ, ἀφοῦ εὐρισκόμεθα πρὸ δημοπρατήσεως τῶν ἀντιστοίχων ἔργων, ἡ κατασκευὴ τῶν ὁποίων θὰ παρέχῃ κατ' ἑλπίαν τὴν ἀρκεῖαν τοῦ ἔτους σταθεράν ποσότητα ὕδατος.

2ον) Ἡ ἀποστράγγις τῆς πεδιάδος Ἀγρινίου θά ἡδύνατο νά ἐπιτευχθῇ διὰ ταπεινώσεως τῆς στάθμης τῶν ὑδάτων τῆς Λυσιμαχίας μέσῳ τῆς ὑπαρχούσης τάφρου Διμηκοῦ, ἥτις ἐκβάλλει εἰς τόν Ἀχελῶν.

3ον) Ἡ σήραγξ ἐπομένως εἶναι περιττή διὰ τήν ἀποστράγγισιν καί δεόν ἡ κατασκευή αὕτη ν' ἀποφενχθῇ διὰ τοῦς ἐξῆς προσθέτους λόγους:

α) Ἡ δι' αὐτήν δαπάνη εἶναι μεγάλη.

β) Ἡ ἔκχυσις τῶν ὑδάτων τῶν πλεοναζόντων ἐκ τῶν ἄρδεύσεων εἰς τήν λιμνοθάλασσαν τοῦ Αἰτωλικοῦ θά μεταβάλλῃ ταύτην σύν τῷ χρόνῳ εἰς τέλμα γλυκέων ὑδάτων καί θά καταστρέφῃ τήν ἐν αὐτῇ ἀλιείαν. Ἐτι πλέον, εἰς περιπτώσεις πλημμυρῶν ἡ ἔκχυσις εἰς τήν λιμνοθάλασσαν τοῦ Αἰτωλικοῦ μεγάλων ποσοτήτων ὕδατος θά δημιουργῇ κινδύνους κατὰκλύσεως καί τῆς πόλεως τοῦ Αἰτωλικοῦ, ἥτις σήμερον ἐλάχιστα εἶναι ὑπερυψωμένη τῆς θαλάσσης.

4ον) Περιττή ἐπίσης ἐλέγχεται καί ἡ ἄρδευτική διώρυξ τῶν περιοχῶν Μεσολογγίου, αἵτινες θά ἡδύναντο νά προμηθευθοῦν τό ὅλον δι' αὐτάς ἀπαιτούμενον ὕδωρ ἐκ τῶν εἰς τήν περιοχὴν εὐρισκομένων πηγῶν.

5ον) Ἐπισημαίνεται ὅτι καί ἡ ἑτέρα διώρυξ κατὰ τὸ τμήμα αὐτῆς, τό διήκον ἀπὸ τῆς σήραγγος μέχρι τῶν πρὸς ἄρδευσιν ἐκτάσεων, τό μὲν εἶναι ἄγονος καθ' ὅλον αὐτὸ τό μήκος; τό δέ διέρχεται διὰ βραχυδῶν καί ἀποτόμων κατὰ τὸ μᾶλλον καί ἥττον περιοχῶν.

6ον) Ἡ ἄρδευσις τῶν νοτιοδυτικῶν περιοχῶν τοῦ Μεσολογγίου θά ἡδύνατο νά γίνῃ δι' ὕδατος ἀπολαμβάνομένου ἐκ τοῦ κατωτέρου τμήματος τοῦ Ἀχελῶου διὰ φράγματος ἐκτροπῆς εἰς Πεντάλοφον.

Τέλος, ἀποκρούεται πᾶσα συζήτησις περὶ ἀποξηράνσεως καί μάλιστα συνολικῆς τῆς λιμνοθαλάσσης Μεσολογγίου, δι' ἣν ζητεῖται τούναντιον ἢ ληψίς μέτρων πρὸς βελτίωσιν καί ἐπαύξειν τῆς ἰχθυοπαραγωγῆς, δυναμένης ἀκόμη καί νά ὑπερδιπλασιασθῇ ἐν σχέσει μὲ τήν σημερινήν, μὲ ἐτήσιον τότε ἐκ ταύτης εἰσόδημα ὑπὲρ τὰ 80 ἐκ. δραχμῶν.

Ἡ ἀποξήρανσις τῆς λιμνοθαλάσσης Μεσολογγίου ἀποκρούεται ἄλλωστε καὶ ἐκ λόγων τουριστικῶν, διατηρήσεως τῆς μορφῆς τοῦ το-
πίου καὶ ἰδίᾳ ἱστορικῶν, δεδομένου ὅτι εἰς πλεῖστα σημεῖα αὐτῆς,
ἰδίᾳ δὲ τὴν Κλέισοβα καὶ τὸ Βασιλάδι, διεξήχθησαν κατὰ τὴν διάρ-
κειαν τοῦ Ἀγῶνος αἱματηρόταται μάχαι. Ἐκ τούτων τὸ Βασιλάδι ἔ-
παιξε πρωτεύονα ρόλον εἰς τὰς ἐναντίον τοῦ Μεσολογγίου ἐπιχειρή-
σεις, ἰδίᾳ δὲ κατὰ τὴν δευτέραν πολιορκίαν, καθ' ἣν, μετὰ μακράν
καὶ ἡρωϊκὴν ἀντίστασιν τῆς εὐαρίθμου φρουρᾶς του, ἐξεκενώθη παρ'
αὐτῆς, ὀλίγας πρὸ τῆς Ἐξόδου ἐβδομάδας, ἐλλείπει πυρομαχικῶν.
Ἡ Κλέισοβα ἐξ ἄλλου ἀπεπέλεσε τὸ τελευταῖον εἰς χεῖρας τῶν Ἑλ-
λῆνων προπύργιον, ἀντέστη δὲ ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῆς Ἐξόδου εἰς
ἕξ μεγάλας ἐφόδους τῶν Τούρκων ὑπὸ τὸν Κιουταχῆ καὶ ἑτέρας πέντε
τῶν Αἰγυπτίων τοῦ Ἰμπραήμ. Ἀξιῶσις ἐπομένως προβάλλεται νὰ δια-
τηρηθοῦν τὰ ἱστορικὰ ταῦτα σημεῖα, συνδεδεμένα ἀρρήκτως μὲ τὴν
περιοχὴν καὶ τὴν ἔνδοξον Ἱστορίαν τοῦ Μεσολογγίου.

Πᾶσαι αἱ ἀνωτέρω ἀπόψεις ἤχθησαν προτάσει τοῦ μελετητοῦ
εἰς συζήτησιν ἐν τῷ Τεχνικῷ Ἐπιμελητηρίῳ, ἥτις ἐπραγματοποιήθη
εἰς δύο πολυώρους συνεδριάσεις κατὰ τὴν 3ην καὶ 4ην Μαρτίου ἐ.ε.

Τὰς συζητήσεις ταύτας κατηκολούθησε καθ' ὅλην αὐτῶν τὴν
ἔκτασιν ἀνελλιπῶς ὁ Ὑπουργὸς Συγκοινωνιῶν καὶ Δημοσίων Ἔργων
κ. Σ.Γιάννης. Παρέστησαν ἐπίσης οἱ Βουλευταὶ τῆς περιφέρειας κ.κ.
Ἀθανασιάδης-Νόβας, Π.Σταυρόπουλος καὶ Γ.Σταμάτης, οἱ Τεχνικοὶ
Βουλευταὶ κ.κ. Ἀλ.Θεοδοσιάδης, Ν.Κιτσίκης καὶ Γ.Σαμαρᾶς, ὁ Γεν.
Διευθυντὴς τοῦ Ὑπουργείου Συγκοινωνιῶν καὶ Δημοσίων Ἔργων κ.
Πολ.Κανελλόπουλος μετὰ τῶν ἀρμοδίων Ὑπηρεσιῶν τοῦ Ὑπουργείου,
ὁ Διευθυντὴς τῆς Ἀλιείας τοῦ Ὑπουργείου Βιομηχανίας κ. Α.Σερ-
μπέτης καὶ ἐκ μέρους τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας οἱ Διευθυνταὶ τῶν
Ὑπηρεσιῶν κ.κ. Γ.Παπαδόπουλος, Ι.Παλαιολόγος καὶ Α.Σχινᾶς. Ἐκ
μέρους τῶν ἐνδιαιφερομένων κατοίκων τῆς περιοχῆς Μεσολογγίου παρέ-
στησαν ὁ Δήμαρχος τῆς πόλεως κ. Λυκούδης, ὁ πρῶτος Νομάρχης κ.Γρη-
γορίνης, τὸ Προεδρεῖον τοῦ Συλλόγου "Ἐωστῆς Παλαμᾶς", ὡς καὶ ἐκ-
πρόσωποι τοῦ Συνεταιρισμοῦ Ἀλιέων τῆς Λιμνοθαλάσσης Μεσολογγίου,

Τέλος, τὴν συζήτησιν κατηκολούθησαν προσκληθέντες εἰς
ταύτην, εἰδικοί περὶ τὸ θέμα Μηχανικοί, Μέλη τοῦ Τεχνικοῦ Ἐπιμε-
λητηρίου τῆς Ἑλλάδος, τινὲς τῶν ὁποίων καὶ μετέσχον τῆς συζητή-
σεως.

Κατὰ τὴν συζήτησιν τὰς ἐκατέρωθεν ἀπόψεις ἀνέπτυξαν, ἐκ μέρους μὲν τῆς Ἀναδόχου τῆς μελέτης Ἑταιρίας ὁ Καθηγητὴς τοῦ Πολυτεχνείου κ. Ι. Ρωμαΐδης καὶ οἱ κ.κ. Α. Χατζιδάκης καὶ Δ. Κων - σταντινίδης, ἐκ μέρους δὲ τῆς ἐτέρας πλευρᾶς ὁ κ. Γ. Λάσκαρης. Ἡ - κούσθησαν ἐπίσης αἱ ἀπόψεις τῆς Δημοσίας Ἐπιχειρήσεως Ἡλεκτρι - σμοῦ, τοῦ Διευθυντοῦ Ἀλιείας τοῦ Ὑπουργείου Βιομηχανίας κ. Α. Σερμπέτη, τῶν Διευθυντῶν τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας κ.κ. Γ. Παπαδο - πούλου καὶ Ι. Παλαιολόγου, τοῦ ἐκπροσώπου τοῦ Γεωλογικοῦ Ἰνστι - τούτου Ἐρευνῶν Ὑπεδάφους κ. Γρ. Παναγιωτίδης, τοῦ ἐκπροσώπου τοῦ Συνεταιρισμοῦ Ἀλιέων κ. Σοφianoῦ, τῶν Βουλευτῶν τῆς περιφέρειας κ.κ. Ἀθανασιάδης - Νόβα, Στάματι καὶ Σταυροπούλου, ὡς καὶ τῶν Με - λῶν τοῦ Τ.Ε.Ε. κ.κ. Δ. Φουντούλη καὶ Μ. Χατζηανέστη.

Τὰς ἀπόψεις τῆς Ὑπηρεσίας ἀνέπτυξε τελικῶς ὁ Γεν. Διευ - θυντὴς τοῦ Ὑπουργείου - Συγκοινωνιῶν καὶ Δημοσίων Ἔργων κ. Π. Κα - νελλόπουλος.

Βάσει τῶν ἐκτεθεισῶν κατὰ τὴν συζήτησιν ἀπόψεων, ἡ Διοι - κοῦσα Ἐπιτροπὴ τοῦ Τεχνικοῦ Ἐπιμελητηρίου συμπεραίνει τ' ἀκόλου - θα:

Ὡς κατὰ κανόνα συμβαίνει εἰς ἀνάλογα πρὸς τὸ προκείμε - νον τεχνικὰ προβλήματα, εἶναι δυνατόν νά ἐπινοηθοῦν καὶ προτα - θοῦν πλεονεξ τῆς μιᾶς λύσεις.

Ἀπασαί αἱ λύσεις αὗται εἶναι δυνατόν νά διαιρεθοῦν βασι - κῶς εἰς δύο κατηγορίας. Εἰς ἐκείνας αἵτινες προβλέπουσιν ἔργα ἐν - τὸς τοῦ ὑδραυλικοῦ ἀποδέκτου καὶ εἰς ἐκείνας αἵτινες προβλέπουσιν ἔργα ἐκτὸς αὐτοῦ. Βασικὴ προϋπόθεσις τῶν πρώτων εἶναι ἡ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον πλήρης γνῶσις τῆς συνολικῆς διαίτης τοῦ ὑδραυ - λικοῦ ἀποδέκτου, δηλαδή τὸσον ἀπὸ ἀπόψεως ὑδρολογικῶν στοιχείων, ὅσον καὶ ἀπὸ ἀπόψεως φερτῶν καὶ ἐν αἰωρήσει ὑλῶν. Τοιαύτη προϋ - πόθεσις διὰ τὸν Ἀχελῶον δέν ὑφίσταται, οὐδέ εἶναι εὐκόλον ἐντὸς μικροῦ χρονικοῦ διαστήματος νά ἀποκτηθῶσι τ' ἀπαραίτητα στοιχεῖα, τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τὴν ἐπαρκῆ γνῶσιν τῆς σημερινῆς καὶ μελλοντι - κῆς (μετὰ τὴν κατασκευὴν τῶν ὑδροηλεκτρικῶν ἔργων) διαίτης του, τὸσον τῆς ὑδραυλικῆς, ὅσον καὶ τῆς τῶν φερτῶν ὑλῶν. Ἐνδεχομένη κατασκευὴ ἔργου ἐντὸς τοῦ ἀποδέκτου, ὡς π.χ. τὸ φράγμα Πενταλόφου

ἄνευ προηγουμένης διευθετήσεως, ἐνδέχεται νά συνεπήγето τήν ἐκ τῶν ὑστέρων ἀνάγκην κατασκευῆς ἔργων διευθετήσεως ἐντός τοῦ ἀποδέκτου, ἡ δαπάνη τῶν ὀποίων εἶναι ὑψηλοτάτη, καί ἡ ὁποία φερομένη εἰς οἰκονομικήν σύγκρισιν πρὸς τήν ἐπιλεγείσαν λύσιν, ἔδιδεν ἀποτέλεσμα ὑπὲρ τῆς τελευταίας μέ μεγάλης διαφοράς.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω, λογική ὑπῆρξεν ἡ σκέψις τῆς κατ' ἀρχὴν χρησιμοποίησεως τῶν δύο ὑπαρχουσῶν λιμνῶν Τριχωνίδος καί Λυσιμαχίας. Ἡ ἀβεβαιότης ἐξ ἄλλου ὠρισμένων ὑδραυλικῶν στοιχείων ἐπὶ τῶν ὀποίων ἐβασίσθη ἡ μελέτη τῆς ὑδροηλεκτρικῆς ἐκμεταλλεύσεως Κρεμαστῶν, θέτει ἐν ἀμφιβόλῳ τήν δυνατότητα ἐξασφαλίσεως τοῦ ἀπαιτηθεσομένου ἀρδευτικοῦ ὕδατος κατὰ τὰ ἔτη τῆς ξηρασίας, ἄνευ σημαντικῆς ἀλλοιώσεως τῆς ἐνεργειακῆς διαίτης τοῦ ὑδροηλεκτρικοῦ ἔργου ἢ καί ἔργων, ἥτοι προσαρμογῆς αὐτῆς πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς ἀρδεύσεως, πρᾶγμα δυνατόν μὲν, ἀλλὰ μέ δυσμενεῖς οἰκονομικὰς συνεπείας διὰ τήν ἐνεργειακὴν ἐκμετάλλευσιν. Ἡ ἀβεβαιότης καί ἀκόμη ἡ ἄγνοια ἐπὶ ὠρισμένων ὑδραυλικῶν στοιχείων ἐξακολουθεῖ καί σήμερον. Οὐτε εἶναι δυνατόν μετὰ βεβαιότητος νά λεχθῇ ὅτι θά ὑπάρχωσι ταῦτα, ἔστω καί μετὰ ἓν ἔτος, ὡς ἡ Δημοσία Ἐπιχειρήσεις Ἠλεκτρισμοῦ ἐδήλωσε κατὰ τήν συζήτησιν, ὅτι ἐλπίζει νά ἔχῃ, δεδομένου ὅτι ἡ ἀπόληψις τοιούτων στοιχείων συναρτωμένη πρὸς τὰ ἀποτελέσματα τοῦ μόλις πρὸ τινῶν ἡμερῶν ἔρξαμένου διαγωνισμοῦ, ἐπηρεάζεται ἐκ παραγόντων ξένων πρὸς τὰς ἐπιθυμίας καί τὰς προθέσεις τόσοις τῆς Κυβερνήσεως, ὅσον καί τῆς Δημοσίας Ἐπιχειρήσεως Ἠλεκτρισμοῦ.

Ἀπαιτεῖται ἐπομένως, οὕτως ἢ ἄλλως, εἰς ταμειυτῆρ ὕδατος, ἡ περιεκτικότης τοῦ ὀποίου θά ἐξαρτηθῇ ἐκ τῆς μικρᾶς ἢ μεγάλης, ἐλαχίστης ἐγκατεστημένης καί ἐν συνεχεῖ λειτουργίᾳ παροχῆς τῶν ὑδροηλεκτρικῶν ἔργων τοῦ ἤνω Ἀχελώου, ἥτις θά ἀρχίσῃ νά χορηγῆται ὑπὸ τὰς εὐνοϊκωτέρας περιπτώσεις μετὰ μίαν τοῦλάχιστον ἐπταετίαν.

Ἡ διατυπωθεῖσα ἐξ ἄλλου ἀποφίς, ὅτι τό ὑδροηλεκτρικόν ἔργον τοῦ Ἀχελώου εἶναι ἔργον αἰχμῆς, δέν εὐσταθεῖ, καθόσον ὅπως δῆποτε μικρόν ἢ μέγα τμῆμα τούτου θά ἀποτελῇ ἔργον βάσεως. Τοῦτο ὑποδεικνύει καί ὁ συντελεστής χρησιμοποίησεως αὐτοῦ, ὅστις διὰ

τό μέσον υδρολογικόν ἔτος ἀνέρχεται εἰς 5200 ὥρ. περίπου ἢ 0,60. Κατά τήν γενομένην ὑπό τῆς EBASCO ἔνταξιν του εἰς τήν καμπύλην διαρκειας τῆς κατιναλώσεως (τῆς μεγίστης) κατά τό μέσον ἔτος αἱ δύο μονάδες του θά ἐργάζονται καθ' ὅλον τό ἔτος συνεχῶς (8760 ὥρ.) καί ἡ τρίτη θά χρησιμοποιῇται διά τήν κάλυψιν τῶν αἰχμῶν, κατά δέ τά ἔτη ξηρασίας ἡ μία μονάς του θά ἐργάζεται ἐπὶ 5500 ὥρ. περίπου ἐτησίως. Οἰαδήποτε μεταβολή εἰς τά υδρολογικά δεδομένα τῆς ὑδροηλεκτρικῆς ἐκμεταλλεύσεως ἢ οἰαδήποτε ἄλλη ἔνταξις τοῦ ἔργου τοῦ Ἀχελώου εἰς τήν κατινάλωσιν, δέν πρόκειται οὐσιωδῶς νά ἀλλοιώσῃ τά ἠνωτέρω δεδομένα. Συνεπῶς καί ὁ ταμιευτήρ τῆς Τριχωνίδος δέν θά χρησιμοποιῇται ὁλοκληρωτικῶς μετὰ τήν ἐνεργεικὴν λειτουργίαν τοῦ Ἀχελώου, παρὰ κατὰ τά ἔτη τῆς ξηρασίας κυρίως.

Ἡ χρησιμοποιοῦσις ἐπομένως τῆς Τριχωνίδος ὡς ταμιευτήρος ὑπῆρξεν ὀρθή καί ἐνδεδειγμένη. Ἐνδεδειγμένη ἐπίσης ὑπῆρξεν ἡ χρησιμοποιοῦσις τῆς ἐτέρας λίμνης, τῆς λίμνης Λυσιμαχίας, τόσον διά τήν ἀποστράγγισιν τῆς πεδιάδος τοῦ Ἀγρινίου, ὅσον καί διά τήν μέσῃ τῆς ἐνωτικῆς τῶν δύο λιμνῶν τάφρου ρύθμισιν τῆς λειτουργίας τοῦ ταμιευτήρος πρὸς ἀντιμετώπισιν, εἴτε τῶν πλημμυρῶν, εἴτε τῶν ἀναγκῶν τῆς ἀρδεύσεως.

Ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου διά τήν ἀπομάκρυνσιν τῶν ὑδάτων ἐκ τῆς λίμνης Λυσιμαχίας διά τὰς ὡς ἄνω δύο περιπτώσεις, προετάθησαν δύο λύσεις:

Ἡ πρώτη, ὑποστηρικθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Λάσκαρη, περιελάμβανε τήν χρησιμοποιοῦσιν τῆς τάφρου τοῦ Διμηκοῦ καί τήν διά ταύτης ἀπαγωγὴν τῶν ὑδάτων τῆς λίμνης Λυσιμαχίας εἰς τὸν Ἀχελῶον καί ἐν συνεχείᾳ τήν κατασκευὴν φράγματος ἐκτροπῆς παρὰ τήν Πεντάλοφον. Ἐκεῖθεν, διά δύο ἐκατέρωθεν τοῦ Ἀχελώου ἀρδευτικῶν διωρύγων θά ἠρδεύοντο αἱ νοτιοδυτικαὶ περιοχαὶ Νεοχωρίου καί Κατοχῆς.

Ἡ πρότασις αὕτη παρουσιάζει τό πλεονέκτημα τῆς ἀπλότητος, περιέχει ὅμως σημαντικὰς ἀβεβαιότητας, τεχνικὰς καί οἰκονομικὰς, ἡ ὕπαρξις ἐλαχίστης ὑψομετρικῆς διαφορᾶς τοῦ πυθμένος τῆς τάφρου τοῦ Διμηκοῦ, ἥτις διαφορά εἶναι μόλις I μέτρον ἐπὶ μήκους 7 χλμ., καθιστᾷ σφόδρα ἀβεβαίαν τήν κανονικὴν λειτουργίαν τῆς τάφρου καί ἐπομένως τήν λειτουργίαν τοῦ ὅλου συστήματος, ὅταν μάλιστα ληφθῇ

ὕπ' ὄψιν, ὅτι ἡ ἐκβολή γίνεται εἰς ἀδιευθέτητον ποταμόν μέ ἀσταθεροποιήτον κοίτην καὶ πυθμένα.

Τὸ εὐχερές ἐξ ἄλλου καὶ οἰκονομικῶς σύμφορον τῆς κατασκευῆς φράγματος παρὰ τὴν Πεντάλοφον ἐντόνως ἀμφισβητεῖται, τόσον παρὰ τοῦ Γεωλογικοῦ Ἰνστιτούτου, ὅσον καὶ παρὰ τοῦ μελετητοῦ.

Εἰς περίπτωσιν ἐφαρμογῆς μιᾶς τοιαύτης προτάσεως, τὸ πιθανώτερον εἶναι ὅτι, ὡς ἐλέχθη, θὰ πρᾶσθῃ ἀνάγκη ἐκτελέσεως καὶ προσθέτων ἔργων διευθετήσεως τῆς κοίτης τοῦ Ἀχελώου πρὸς τὰ ἀνάπτυξη τοῦ φράγματος τῆς Πεντάλοφου καὶ ἐπὶ μῆκος μὴ δυνάμενον ἐκ τῶν προτέρων νὰ προβλεφθῇ καὶ μέ ἀπρόβλεπτα συνεπῶς ὕψη δαπνῶν σημαντικωτάτου ἐν πάσῃ περιπτώσει μεγέθους. "Αλλωστε, ἡ παρὰ τὴν Πεντάλοφον κοίτη τοῦ Ἀχελώου εὕρεσκειται εἰς λίαν χαμηλὸν ὑψόμετρον, ὁπότε, ἢ θὰ ἔδει νὰ κατασκευασθῇ φράγμα σημαντικοῦ ὕψους μέ τὰς συμπαρομαρτούσας δαπάνας καὶ τεχνικὰς δυσχερείας, ἢ θὰ ἔδει τὸ ὕδωρ νὰ ἀνυψοῦται μηχανικῶς.

Τέλος, καὶ ἡ πρότασις αὕτη παρουσιάζει τὸ μειονέκτημα, ὅπερ παρουσιάζει καὶ ἡ ἐτέρα λύσις, τῆς ὑπάρξεως δηλαδὴ σημαντικοῦ μήκους ἀγόνου ὀρδευτικῆς διώρυγος.

Πραμένει συνεπῶς ἡ ἐτέρα πρότασις, ἡ πρότασις τοῦ μελετητοῦ περὶ ἀπαγωγῆς τῶν ὑδάτων τῆς Λυσιμαχίας μέσῳ κατασκευασθησόμενης σήραγγος.

Ἡ πρότασις αὕτη παρουσιάζει τὸ πλεονέκτημα τῆς βεβαιότητος ὡς πρὸς τὴν λειτουργίαν τοῦ ὅλου μηχανισμοῦ.

Ἡ διατομή τῆς σήραγγος εἶναι θέμα ὑπολογισμοῦ καὶ συνάρτησις τῶν ἀναγκῶν δι' ὀρδευσιν ποσοτήτων ὕδατος, ὡς καὶ τῶν ποσοτήτων ὕδατος, τὰ ὅποια ἐπιβάλλεται νὰ ἀπομακρυνθοῦν κατὰ τὰς πλημύρας.

Τὸ πιθανώτερον εἶναι, ὡς τοῦλάχιστον προέκυψεν ἐκ τῆς συζητήσεως, ὅτι θ' ἀπαιτηθῇ ἀναψηλάφισις τῶν χαρακτηριστικῶν στοιχείων τῆς σήραγγος καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκ ταύτης ἀπαγωγῆς τῶν ὑδάτων, ἰδίᾳ μετὰ τὰς γενομένας κατὰ τὴν συζήτησιν διευκρινίσεις, ὅτι τὸ προβλεπόμενον εἰς τὴν ἔξοδον τῆς σήραγγος ὑδροηλεκτρικὸν ἐργοστάσιον ἢμπορεῖ καὶ νὰ μὴ κατασκευασθῇ, καθ' ὅτι ἡ λιμνοθάλασσα Αἰτωλικοῦ δέν πρόκειται νὰ δεχθῇ ὕδατα ἐκ τῆς σήραγγος, ἀλλ' ὅτι τὰ

πάσης προελεύσεως καί τά παντός προορισμοῦ ὕδατα μέλλουν ἄλλως ν' ἀπομακρυνθοῦν.

Πρός τήν ἰδίαν πιθανότητα ἀναψηλαφίσεως ἄγουν καί τά νέα δεδομένα τῶν διά σημαντικόν χρόνον μειωμένων ἀναγκῶν εἰς ὕδωρ, λόγῳ τῆς γενομένης δηλώσεως περί μή ὑπάρξεως σήμερον θέματος ἀποξηράνσεως τῆς Λιμνοθαλάσσης Μεσολογγίου, δεδομένου ὅτι ἡ περίπτωσις ἀποξηράνσεως ἢ μή τῆς Λιμνοθαλάσσης καί τό εἶδος τῆς ἀξιοποιήσεως αὐτῆς, θά πρέπει, ὡς κατωτέρω ἀναπτύσσεται, νά καταστή ἄντικείμενον πολυπλεύρου μελέτης.

Τ' ἀνωτέρω θά πρέπει νά δώσουν τήν εὐκαιρίαν ἐνδελεχεστέρας διερευνήσεως τῆς περιοχῆς, ἔνθα ἡ σήραγξ, ἀπό γεωλογικῆς ἀπόψεως, ὥστε ν' ἀποκλεισθοῦν κατὰ τό δυνατόν πλειότερον τυχόν γεωλογικά ἀπρόοπτα, ἅτινα ὁδηγοῦν καί εἰς ἀπρόοπτους τεχνικάς δυσχερεῖας καί ἐπαυξήσεις χρονικοῦ διαστήματος ἐκτελέσεως καί δαπανῶν, δεδομένου ὅτι ἔχει ἀφεθῇ ἀνεξερεῦνητον τμήμα σήραγγος μήκους 4,5 χιλιομέτρων.

Ὡς συμπέρασμα ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τούτου τῆς συζητήσεως δύναται νά διατυπωθῇ, ὅτι ὀρθῶς ὁ ἀνίδοχος ἐμελέτησε καί ἡ Ὑπηρεσία κατ' ἀρχήν ἐνέκρινε τό σύστημα τοῦτο ὑδραυλικῆς λειτουργίας, ὡς τό πλέον ἐνδεδειγμένον διὰ τήν ἀξιοποίησιν τῆς περιοχῆς.

Ὡς πρὸς τό θέμα τῆς ἀποξηράνσεως τῆς Λιμνοθαλάσσης Μεσολογγίου, μετὰ τήν γενομένην ὑπό τοῦ κ. Ὑπουργοῦ Συγκοινωνιῶν καί Δημοσίων Ἔργων δήλωσιν, ὅτι τοιοῦτον θέμα πρὸς τό παρόν δέν ἀντιμετωπίζεται, ὡς καί τήν ἀνήλογον δήλωσιν τήν γενομένην ὑπό τοῦ κ. Γεν. Διευθυντοῦ Δημοσίων Ἔργων, ὅτι ἡ Ὑπηρεσία δέν ἀνέθεσεν εἰς τόν ἀνίδοχον τήν σύνταξιν ὀριστικῆς περί τούτου μελέτης, ἡ Διοικοῦσα Ἐπιτροπή τοῦ Τεχνικοῦ Ἐπιμελητηρίου τῆς Ἑλλάδος κρίνει ὅτι δέν ὑφίσταται πλέον θέμα λεπτομερεστέρας ἐνασχολήσεώς της. Κρίνει ὅμως γενικώτερον σκόπιμον νά ἐξάρη τήν ὀρθότητα τῆς τοιαύτης Κυβερνητικῆς θέσεως, δεδομένου ὅτι, κατὰ πᾶσαν λογικήν, προέχει ἡ ἀξιοποίησις ἄλλων ἐκτάσεων πολλαπλασίων εἰς μέγεθος καί μέ δαπάνην ἀνά στρέμμα ὑποπολλαπλασίαν τῆς ἀπαιτηθησομένης διὰ τήν ἀποξηράνσιν τῆς Λιμνοθαλάσσης.

Παρά ταῦτα, ἡ Διοικοῦσα Ἐπιτροπή τοῦ Τεχνικοῦ Ἐπιμελητηρίου τῆς Ἑλλάδος, συνεπῆς πρὸς τὰς εἰς πᾶσαν εὐκαιρίαν διακηρυσσομένας παγίας πεποιθήσεις τοῦ Τεχνικοῦ Κόσμου τῆς Χώρας περί τῆς

ἀνάγκης ἐκπονήσεως πλήρων μελετῶν διὰ τὴν ἀξιοποίησιν οἰασδήποτε παραγωγικῆς δυνατότητος τοῦ τόπου, συνιστᾷ τὴν κατάρτισιν μελέτης καὶ τοῦ προκειμένου προβλήματος, ἔστω καὶ μόνον διὰ νὰ ὑπάρχῃ ἡ μελέτη αὕτη, ἀνεξαρτήτως χρόνου καὶ παρουσῶν δυνατοτήτων ἢ καὶ σκοπιμότητος ἐφαρμογῆς.

Ἡ μελέτη αὕτη εἶναι ἀπαραίτητον νὰ εἶναι συγκριτικὴ περιλαμβάνουσα,

Ἀφ' ἐνός:

- 1) Τὰς ἀπαιτούμενας δαπάνας ἀποξηράνσεως, ἀποστραγγίσεως-ἀποχετεύσεως (δι' ἀντλιοστασίων), ὑποστραγγίσεως (δραينώσεων), προστασίας ἀπὸ θαλάσσης (παράκτια ἀναχώματα), προστασίας ἀπὸ τῶν ὀμβρίων ὑδάτων ἐκ τῶν ὑψηλοτέρων περιοχῶν (περιφερειακὰ τάφροι) ὡς καὶ ἀρδεύσεως.
- 2) Τὰς ἀπαιτούμενας δαπάνας ἀναπλάσεως.
- 3) Τὰς ἀπαιτούμενας δαπάνας συντηρήσεως καὶ λειτουργίας τῶν δικτύων καὶ ἐγκαταστάσεων, κλπ.
- 4) Τὸν ἀπαιτούμενον χρόνον μέχρι τῆς πλήρους γεωργικῆς ἀξιοποιήσεως.
- 5) Τὰ ἐκ τῆς τοιαύτης ἀξιοποιήσεως ἀναμενόμενα οἰκονομικὰ ἀποτελέσματα.

Ἀφ' ἑτέρου:

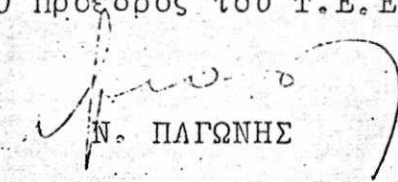
- 1) Τὰς δαπάνας βελτιώσεως τῆς ἰχθυοπαγωγῆς.
- 2) " " ὀργανώσεως τῶν ἀλυκῶν.
- 3) " " ἐγκαταστάσεως βιομηχανιῶν, χρησιμοποιουσῶν ὡς πρώτην ὕλην τὸ ἄλας καὶ τὰ ἀλμόλοιπα.
- 4) Τὰς δαπάνας τουριστικῆς ἀξιοποιήσεως τῆς λιμνοθαλάσσης.
- 5) Τὸν χρόνον ἀποπερατώσεως τῶν σχετικῶν ἔργων, καὶ τέλος τ' ἀναμενόμενα οἰκονομικὰ ἀποτελέσματα.

Κατόπιν μόνον μιᾶς τοιαύτης πλήρως ἐμπεριστατωμένης καὶ καθολικῶς συγκριτικῆς θεωρήσεως καὶ μελέτης τοῦ θέματος, θὰ ᾔτο δυνατόν ἡ λήψις μιᾶς ὀριστικῆς ἀποφάσεως πρὸς τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην κατεύθυνσιν, ἢ καὶ πρὸς συνδυασμὸν ἀμφοτέρων, ἐάν καὶ ὅπου ὁ συνδυασμὸς οὗτος ἤθελεν ἐκ τῆς τοιαύτης μελέτης προκύψῃ ὡς ἐνδεικνυ-

όμενος. Ἡ ἀπόφασις αὕτη βεβαίως θὰ εἶχε νά λάβῃ τότε ὑπ' ὄψει
τῆς καὶ τοῦς προαναφερθέντας ἱστορικοῦς παράγοντας τῆς περιοχῆς,
οἵτινες ἀναμφισβητήτως τυγχάνουν Πανελληνίου σεβασμοῦ.-

Ἐν Ἀθήναις τῇ 23 Μαρτίου 1959

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Τ.Ε.Ε.

Ν. ΠΑΓΩΝΗΣ